

Koulujen lähiliikuntapaikkasuunnitelma

Seinäjoen kaupunki 2014

SEINÄJOKI

Sisällys

1.	Johdanto	3
1.1.	Liikkuva koulu - toimintatapa.....	3
2.	Seinäjoen kaupungin eri hallintokuntien näkökulmat lähiliikuntapaikkarakentamiseen	4
2.1.	Liikuntapalveluiden näkökulmat koulujen lähiliikuntapaikkarakentamiseen.....	4
2.2.	Puistotoimen periaatteet lähiliikuntapaikkojen ja koulupihojen suunnittelussa.....	5
2.3.	Opetuspalveluiden näkökulmat lähiliikuntapaikkojen suunnitteluun ja kunnossapitoon.....	7
2.4.	Tilapalveluiden näkökulmat koulujen lähiliikuntapaikkarakentamiseen.....	8
3.	Kyselyn vastausten tulokset	9
3.1.	Koulupihojen tasojen määritykset.....	10
3.2.	Koulupihojen nykyinen varustetaso	11
3.3.	Koulupihojen soveltuvuus liikunnan opetukseen.....	14
3.4.	Koulupihojen koettu taso lähiliikuntapaikkana ja taso määritysten mukaan.....	14
3.5.	Koulupihojen parhaimmat puolet lähiliikuntapaikkana	17
3.6.	Tärkeimmät asiat lähiliikuntapaikkana toimimisen parantamiseksi	17
3.7.	Koulupihojen kunnossapitotarpeet ja kehittämiskohteet	18
3.8.	Koulupihojen kehittäminen ja yhteistyö muiden osapuolien kanssa	20
3.9.	Ideoita ulkoilmaluokasta ja ulkoilmaoppimisympäristöstä	21
4.	Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset.....	22
4.1.	Työryhmän toimintasuositukset korjaus- ja kehittämistoimenpiteisiin	23
4.2.	Työryhmän suositukset ulkoilmaluokan/ulkonaoppimisympäristön kehittämiseen	24

Lähteet

Liitteet

Liite 1. Kyselyyn osallistuneet koulut ja oppilasmäärät

Liite 2. Kysely

Liite 3. Kyselyn avoimet vastaukset(kysymykset 8, 10, 11, 12, 13 ja 14)

Liite 4. Kyselyn vastaukset kouluittain

Koulupihoista lähiliikuntapaikkoja – monialaisen työryhmän jäsenet:

Opetuspalvelut: Jari Jaskari, Raimo Hautanen, Margit Orrenmaa, Vesa Puutonen, Juha-Matti Matilainen, Jari Noponen, Irene Turenius, Timo Saarimäki

Liikuntapalvelut: Anne Kotila ja Jarmo Luuri

Puistotoimi: Hannu Ojanen, Anna Wahlberg ja Kari Kankaanpää

Tilapalvelut: Jussi Aittoniemi ja Jaakko Peltonen

Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry: Aino-Maija Siren

Ydintyöryhmän jäsenet ja yhteystiedot:

Anne Kotila, liikuntatoimenjohtaja

anne.kotila@seinajoki.fi

p. 06 416 2144

Jari Jaskari, perusopetusjohtaja

jari.jaskari@seinajoki.fi

p. 06 416 6382

Hannu Ojanen , kaupunginpuutarhuri

hannu.ojanen@seinajoki.fi

p. 06 416 2245

Jaakko Peltonen, suunnitteluarkkitehti

Jaakko.peltonen@seinajoki.fi

p. 06 416 2272

Vesa Puutonen , rehtori

vesa.puutonen@edu.seinajoki.fi

p. 06 416 7500

Koulujen lähiliikuntapaikkasuunnitelman koonti:

Anne Saari, hallintotieteiden opiskelija, Vaasan yliopisto

1 JOHDANTO

Tämä Seinäjoen kaupungin lähiliikuntapaikkasuunnitelma on laadittu monialaisena yhteistyönä. Koulujen lähiliikuntapaikkojen toteuttaminen vaatii hallintokuntarajat ylittävää yhteistyötä. Suunnitelman laadinnan taustalla on perusopetuksen kehittämissuunnitelma 2013 - 2020, jossa nostettiin esille suunnitelman tarve.

Tähän kehittämisohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi kehittää koulupihoista lähiliikuntapaikkoja. Ohjelmassa todetaan seuraavat periaatteet:

- Huomioidaan lähiliikuntapaikan rakentaminen uusia kouluja suunniteltaessa ja vanhoja saneerattaessa.
- Laaditaan suunnitelma lähiliikuntapaikasta jo olemassa olevien koulujen pihoihin.

Perusopetuksen kehittämisohjelman mukaisesti koulujen lähiliikuntapaikoista on nyt laadittu suunnitelma.

Lähiliikuntapaikka määritellään siten, että se on päiväsaikaan aktiivisesti käytössä oppi- ja välitunneilla ja kouluajan ulkopuolella koko lähiympäristön yhteisenä vapaa-ajan liikuntapaikkana. Lähiliikuntapaikka on turvallinen, ja se aktivoi kaikenikäisiä liikkumaan. Lähiliikuntapaikkaa myös huolletaan säännöllisesti.

Seinäjoen kaupungin liikuntastrategiassa on myös kirjattuna koulujen lähiliikuntapaikkojen kehittämisen ja peruskorjauksen tavoitteet ja toimenpiteet. Tämä asiakirja täydentää kaupungin liikuntastrategiaa. Lähiliikuntapaikkojen rakentaminen ja peruskorjaus on aina yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

1.1. Liikkuva koulu – toimintatapa

Liikkuvan koulun tavoitteena on aktiivisempi ja viihtyisämpi koulupäivä. Jokainen koulu toteuttaa liikkuvampaa koulupäivää omalla tavallaan. Tärkeää on oppilaiden osallisuus, oppiminen ja lisää liikettä – vähemmän istumista.

Liikkuvissa kouluissa ajatellaan asioita uusilla tavoilla; esimerkiksi istutaan vähemmän, tuetaan oppimista toiminnallisilla menetelmillä, liikutaan välitunneilla ja kuljetaan koulumatkat omin lihasvoimin.

Liikkuva koulu – toimintamallissa koulun piha tai koulun välittömässä läheisyydessä oleva lähiliikuntapaikka muodostaa tärkeän liikkumista lisäävän toimintaympäristön. Osallistava ja liikkumista edistävä koulun piha toimii oppilaiden itsensä vetämän välituntiliikunnan aktivoijana sekä toiminnallisen oppimisen mahdollistajana. Koulun läheisyydessä oleva lähiliikuntapaikka taas toimii sekä koulun liikunnan opetuksen että lasten ja nuorten omaehtoisen liikkumisen toteutuspaikkana.

Lähiliikuntapaikkojen suunnittelussa liikuntapalvelut tekevät yhteistyötä teknisen toimen kanssa. Tärkeintä on suunnitella ja toteuttaa ns. hyviä lähiliikuntapaikkoja, jotka palvelevat laajoja käyttäjäryhmiä. Lisäksi laitteiden sekä niiden asetusten tulee täyttää annetut laatuvaatimukset ja kriteerit. Käyttöä valvoo aina koulu.

Lähiliikuntapaikan sijoitus ja houkuttelevaisuus on tärkeää. Läheisyydessä on hyvä olla muita liikuntapaikkoja mm. hiekkakenttä, kuntoreitti ja muu liikuntapaikka. Lisäksi lähiliikuntapaikka toimii ympäri vuoden, esimerkiksi jääalueena tai lumesta poljettuna kenttänä talviaikaan.

Lähiliikuntapaikan kunnossapidosta ja huollosta kannetaan vastuu ja välineitä huolletaan ja kunnossapidetään sovituilla tavoilla.

Lähiliikuntapaikkojen investointi on sijoitettu talousarvioon vuosittain liikuntapaikkarakentamiseen ja ka. varaus on n. 30 000€/vuosi. Lisäksi mahdollista on hakea hankerahoitusta (mm. AVI), johon on varattava aina myös omavastuuosuus. Hakemus lähtee liikuntapalveluiden kautta viimeistään joulukuussa. Lähiliikuntapaikkahankkeisiin voidaan kerätä myös muuta rahoitusta (esim. yksityiset tai vanhempainyhdistykset).

2.2. Puistotoimen periaatteet lähiliikuntapaikkojen ja koulupihojen suunnittelussa

Puistotoimi on suunnitellut ja rakentanut koulujen piha-alueita toimintoihin, sekä siihen liittyvien lähipuistojen ja liikunta-alueiden toimintoja. Erityisesti lähiliikuntaperiaatteella toteutettujen paikkojen suunnittelijana ja toteuttajana puistotoimi on ollut ensimmäisenä asialla Seinäjoen kaupungissa, yhteistyössä liikuntatoimen ja koulujen kanssa. Maisemasuunnitteluhortonomin ydinosasta on puistojen ja viheralueiden suunnittelun ohella nimenomaan koulupihojen ja lähiympäristöjen kokonaissuunnittelu, ei ainoastaan kasvillisuuden sijoittelu.

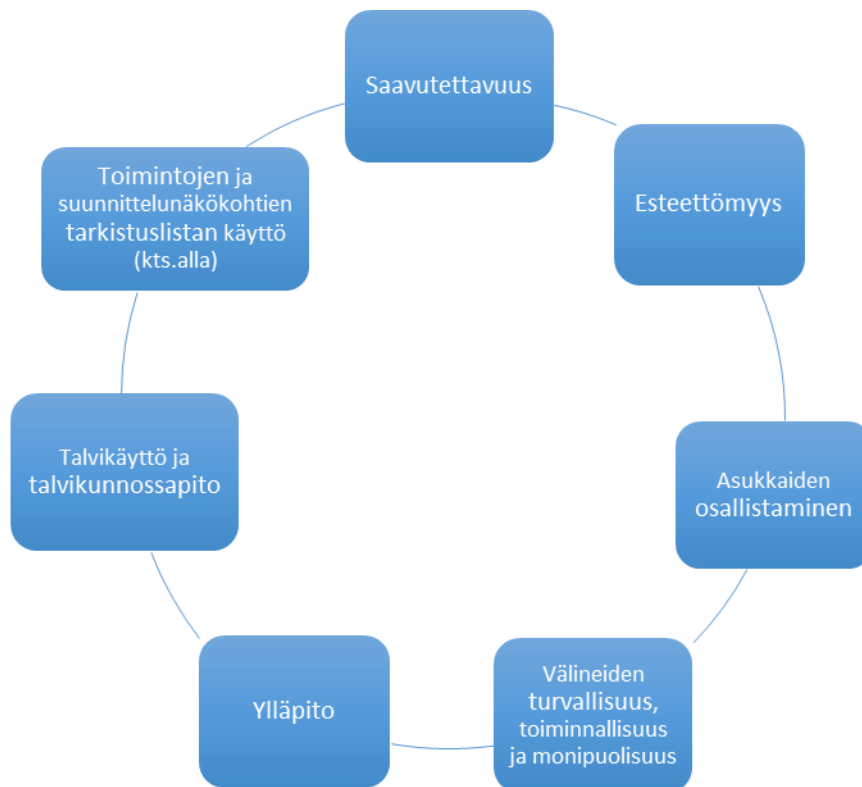
Suunniteltuja koulujen piha-alueita vuosien varrelta

- Kärjen koulu
- Lintuviidan koulu
- Niemistön koulu
- Joupin koulu
- Keski-Nurmon koulu ja päiväkoti
- Marttilan koulu
- Seinäjoen Lyseo

Suunniteltuja lähiliikuntapaikkoja yhteistyössä koulun kanssa

- Törnävän alakoulu, jossa alustavat suunnitelmat teki koulun väki, ja toteutussuunnitelmat sekä toteutuksen teki puistotoimi.
- Seinäjoen Yhteiskoulu
- Alakylän koulu
- Pohjan koulu
- Pajuluoman lähiliikuntapaikka koulun vieressä

Lähiliikuntapaikkojen ja koulupihojen suunnittelussa otetaan puistotoimessa huomioon keskeisinä näkökohtina seuraavat tärkeät perusasiat:

Kuva 2. Puistotoimen näkökulmat

Lähiliikuntapaikan tarkastuslista on sama jota esimerkiksi Helsingin kaupunki käyttää ja se sisältää samanlaiset elementit (Lähiliikuntapakki 12/2011: Helsingin kaupungin liikuntavirasto):

Lähiliikuntapaikan kartoitus

- toiminnallinen sisältö
- varusteet
- pinnat ja materiaalit
- ylläpidon taso
- talvikunnossapito

Kohteen yleiset puitteet

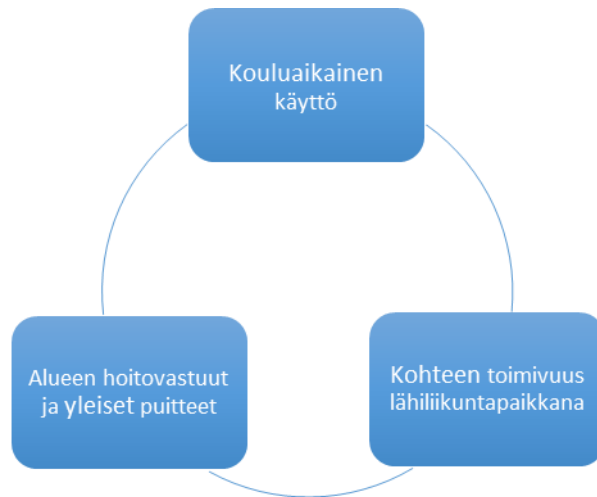
- turvallisuus
- valaistus
- levähdyspaikat
- luonto- ja viheralueet, vapaa tila
- liikenne ja paikoitus

Arvio kohteen toimivuudesta lähiliikuntapaikkana

- sijainti (etäisyys suhteessa lähiasuinalueisiin, helppo saavutettavuus yms.)
- turvallisuus (kohteen/alueen turvallisuus, alueeseen ja sen välineisiin liittyvät turvallisuusriskit)
- yleiset puitteet (tilan riittävyys, valaistukset yms.)
- viihtyisyys (luonnonelementit, oleskelualueet, istutukset yms.)

- mahdollisuudet alle kouluikäisten lasten liikuntaan
- mahdollisuudet nuorten liikuntaan
- mahdollisuudet aikuisliikuntaan
- mahdollisuudet senioriliikuntaan
- mahdollisuudet erityisryhmien liikuntaan
- talviliikuntamahdollisuudet

2.3. Opetuspalveluiden näkökulmat lähiliikuntapaikkojen suunnitteluun ja kunnossapitoon

Kuva 3. Opetuspalveluiden näkökulmat

Kouluikäinen käyttö

- helppo ja turvallinen sekä välituntia aktivoivat suorituspaikat
- monipuoliset mahdollisuudet liikuntatuntien aikana
- peliareenat, eri pelien mahdollistaminen, suorituspaikat
- helposti valvottavissa
- turvalliset liikennejärjestelyt
- turvallisuussuunnittelu

Kohteen toimivuus lähiliikuntapaikkana

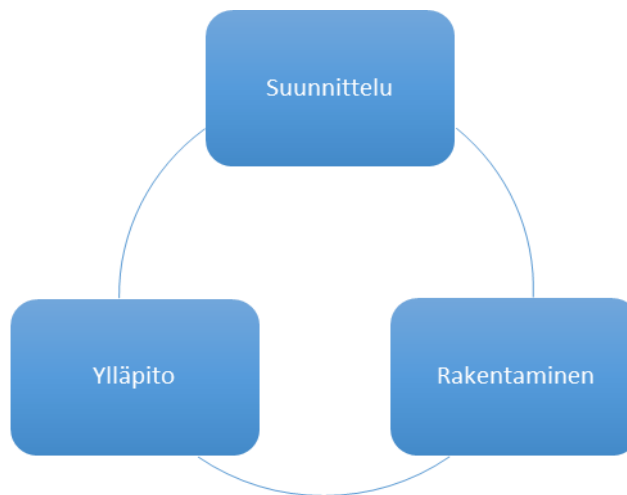
- monipuoliset käyttömahdollisuudet
- aktivoi liikkumaan
- mahdollistaa erilaisten liikkumistapojen ja eri lajien toteuttamisen
- mahdollistaa eri-ikäisten liikkujien toiminnan
- riittävät ja turvalliset paikoitustilat
- liikenne ohjattu niin, ettei vaaratilanteita synny
- sijainti suhteessa käyttäjiin
- luonto- ja viheralueet, vapaa tila, mahdollinen taiteen hyväksikäyttö

Alueen hoitovastuut ja yleiset puitteet

- toiminnallinen sisältö
- varusteet, pinnat ja materiaalit (tarkistus säännöllisesti)
- hoito- ja korjausvastuut sovittava ja resursoitava
- kunnossapidosta sopiminen
- talvikäyttö ja – kunnossapito

- valaistus sekä muut turvallisuuskäsitteet
- mahdolliset telineet yksinkertaisia ja kestäviä, helposti korjattavia
- osallistavat toimintatavat vapaa-ajan käyttäjien kanssa; liikuntapaikan siisteys-, välineiden ja laitteiden kunnossa pysyminen, ilkvallan minimoiminen ym.

2.4. Tilapalveluiden näkökulmat koulujen lähiliikuntapaikkarakentamiseen

Kuva 4. Tilapalveluiden näkökulmat

Peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeet

Suunnittelu

- Peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeissa pihasuunnittelu toteutetaan osana hankkeen kokonaissuunnittelua yhteistyössä eri hallintokuntien osapuolten kanssa.
- Suunnittelun keskeinen tavoite on integroida suunnittelualat (ARK-LVIS-RAK) kokonaisuudeksi.
- Pihasuunnittelussa huomioidaan pysäköinti, auto-, jalankulku- ja pyöräliikenne sekä kuljetus.
- Valaistus suunnitellaan kokonaisuutena.
- Suunnittelukustannukset toteutetaan investointihankkeen budjetista.
- Tavoitteena on toteuttaa viihtyisä, perustasoinen, monikäyttöinen ja turvallinen koulun välitunti- ja leikkipaikka, joka tukee liikuntaopetuksen ja lähiliikunnan tarpeita kohteen perusedellytysten luontaisissa rajoissa.

Rakentaminen

- Rakentaminen keskittyy pihan pinta- ja maarakenteisiin sekä leikkivälineiden suunniteltuun siirtoon ja täydentämiseen koulun ikäryhmiä palvelevaksi kokonaisuudeksi.
- Lähiliikuntapaikkojen kuten pelikenttien osalta varaudutaan urakassa pohjatöiden ja valmistavien töiden rakentamiseen.
- Alueelle rakennetaan perusvalaistus sekä varaudutaan erityisvalaistuksen myöhempään rakentamiseen mm. sähkökeskus- ja putkitusvarauksin.
- Edellä mainitut kustannukset kohdennetaan investointihankkeelle.

Ylläpito

- Kiinteistöjen ylläpito havainnoi välineiden puutteet ja rikkoutumiset. Ylläpito tekee tai tilaa tarvittaessa korjauksen tai poistaa vioittuneet välineet normaalin kiinteistön ylläpitotoiminnan puitteissa.
- Leikkivälineiden kunnostuksessa tehdään yhteistyötä puistotoimen kanssa sen tekemien tarkistusten mukaan. Vähäisiä välineiden ylläpitäviä muutostöitä voidaan toteuttaa ylläpidon budjetista.
- Kustannusten jakautuminen sovitaan kohteen mukaan.

3 KYSELYN VASTAUSTEN TULOKSET

Kyselyn kysymykset (liite 2.) muotoiltiin lähiliikuntapaikkatyöryhmässä Margit Orrenmaan ja perusopetuksen johtotiimin esityksen pohjalta. Kysely kouluille toteutettiin sähköisellä Webropol – kyselylomakkeella keväällä 2014.

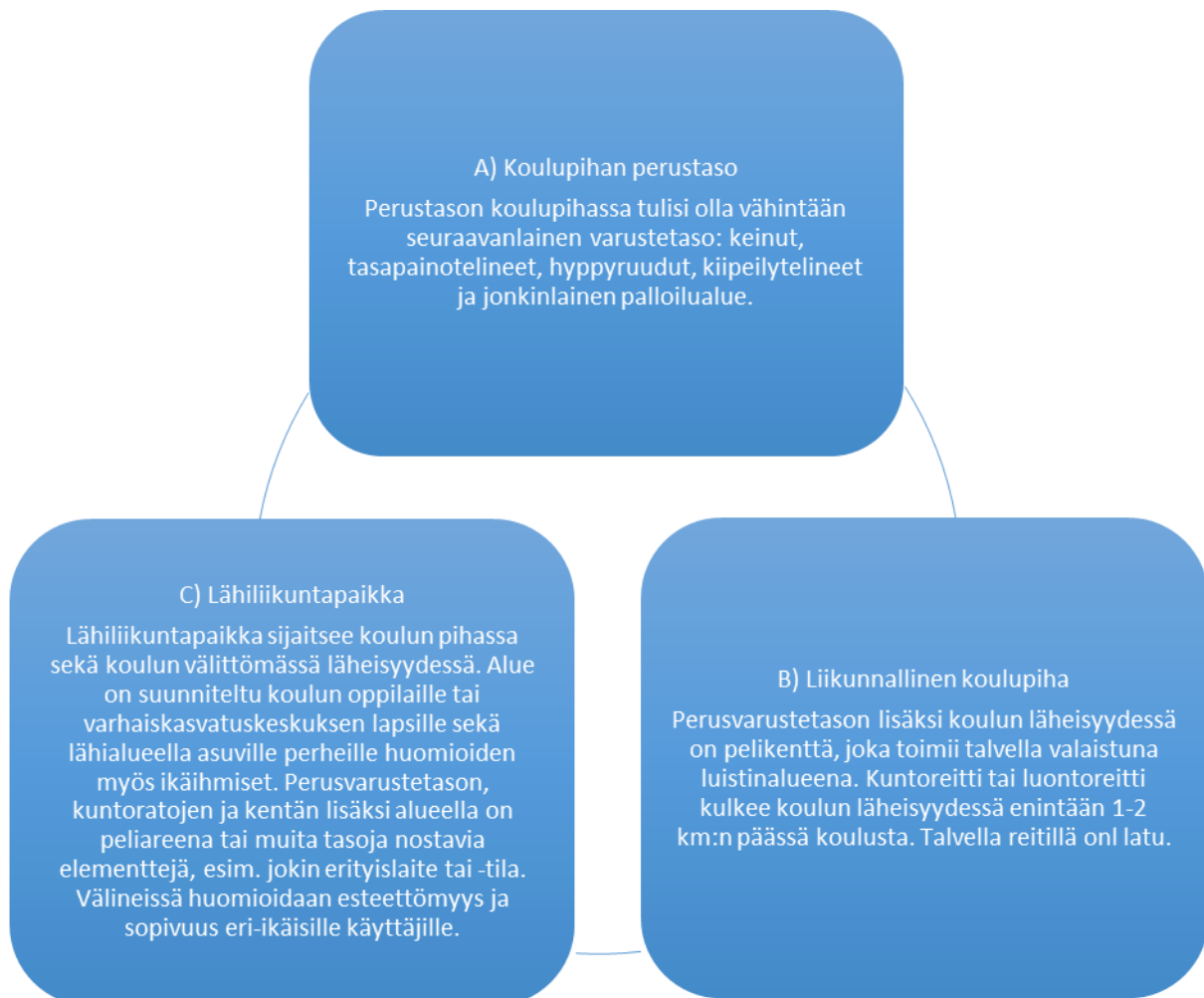
Koulut vastasivat 16 kysymykseen, jotka käsittelivät mm. koulun kokoa, nykyisiä koulun mahdollisuuksia toteuttaa liikuntaa koulun omassa pihassa ja lähiympäristössä sekä koulujen tarpeita liikuntapaikkojen ja -välineiden suhteen. Kysely lähetettiin Seinäjoen ala- ja yläkouluille (koulut ja oppilasmäärät liite 1.). Kyselyn lisäksi päätettiin laatia koulupihoille liikunnalliset tasomääritykset, jolla pystyttäisiin paremmin kartoittamaan pihojen nykyinen tilanne sekä tarpeet.

Seuraavaksi tarkastellaan lähiliikuntapaikkatyöryhmän laatimia koulupihojen tasojen määrityksiä, joiden perusteella kullekin koulupihalle määritellään tietty taso. Tasojen määrityksellä on tarkoitus kartoittaa Seinäjoen kaupungin koulupihojen tilanne liikunnan opetuksessa ja pihojen tarjoamat mahdollisuudet liikunnallisiin toimintoihin myös vapaa-aikana. Tuloksia on tarkoitus hyödyntää tulevaisuudessa kehittämällä ja suunnittelemalla koulupihoista entistä liikunnallisempia.

Tämän jälkeen tarkastellaan kyselyn kysymysten tuloksia, joista tehdään myös joitakin johtopäätöksiä. Kysymyksiä tarkastellaan sekä yksittäisenä vastauksena että useamman kysymyksen vastauksina, koska vastaukset ovat osittain olleet samoja.

3.1. Koulupihojen tasojen määrittelyt

Lähiliikuntapaikkaydintyöryhmä (9.6.2014) on määritellyt koulupihoille kolme tasoa niiden varustetason mukaan seuraavasti:

Työryhmän määrittelyn mukaan kaikissa toimivissa yksiköissä tulee olla vähintään perustason varustus.

Toimiviksi yksiköiksi luokitellaan koulut ja varhaiskasvatuskeskukset. Tämän koonnin kysely on tehty Seinäjoen kaupungin alueella toimiville peruskouluille (koulupihojen tasot määrittelysten mukaan s.16.). Tätä mallia voidaan soveltaa myös päiväkotien pihaille.

Koulupihojen varustelujen taso määräytyy koulujen mukaan seuraavasti:

Perustaso	Liikunnallinen koulupiha	Lähiliikuntapaikka
• 1-sarjaiset • pienemmät koulut	• 2-sarjaiset • isommat koulut	• alueellinen sijainti • olemassa olevat tarpeet

Kuva 6. Koulupihojen varustelutasot

Työryhmä on lisäksi määritellyt alueille lähiliikuntapaikka- ja osin liikunnallinen koulupiha- taseisia kohteita. Määrittelyn lähtökohtana on ollut koulujen säilyvyys ja alueellinen tarve.

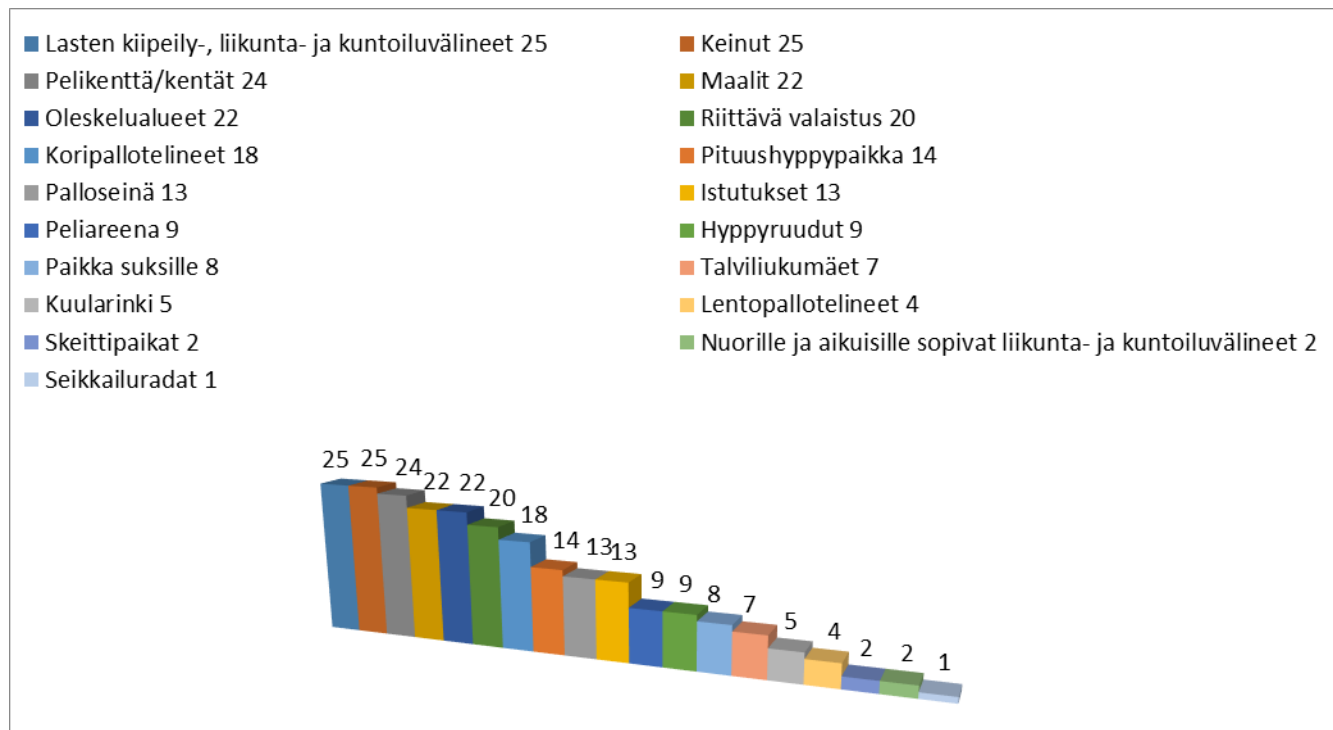

Kuva 6. Koulupihojen määrittelyt alueittain (yhdessä mainittujen koulujen pihoja kehitetään kokonaisuutena)

3.2. Koulupihojen nykyinen varustetaso (kysymykset 5 ja 6)

Seuraavissa kappaleissa (3.2. - 3.9.) on esitetty taulukoittain koulujen vastaukset esitettyihin kysymyksiin. Vastauksia on avattu ja pohdittu myös sanallisesti.

Koulupihojen varusteiden määrissä on koulujen vastausten perusteella suuria eroja mm. koulun koosta tai sijainnista johtuen. Muutama koulu on jättänyt vastaamatta osaan kysymyksistä, mikä on huomioitava kuvassa 9. (varusteet koulupihoilla) olevan taulukon varusteprosenttimääriä tarkastellessa.

Kuva 8. Varusteiden lukumäärä kouluilla yhteensä (vastaajia 28)

Paras varustetilanne kouluilla näyttää olevan lasten kiipeily-, liikunta ja kuntoiluvälineiden sekä keinujen osalta, joista ainakin osa löytyy kaikilta alakouluilta. Pelikenttä sijaitsee käytännössä joka koululla. Muutamilla kouluista pelikenttä/kentät ovat yhteiskäytössä ylä- ja alakoululaisten sekä lukiolaisten kesken.

Koulujen vastausten perusteella *varustetilanne vaikuttaa hyvältä* myös oleskelualueiden, valaistuksen, maalien ja koripallotelineiden osalta. Lisäksi kouluilta löytyy *kohtuullisesti* palloseiniä, pituushyppypaikkoja, istutuksia, peliareenoja, hyppyruutuja, kuularinkejä, talviliukumäkiä ja suksipaikkoja.

Heikoin tilanne puolestaan on skeittipaikkojen, seikkailuratojen, lentopallotelineiden ja nuorille sekä aikuisille sopivien liikunta- ja kuntoiluvälineiden suhteen. Lentopallotelineitä lukuun ottamatta muiden varusteiden vähyyttä selittää osaltaan lajien harrastustoiminnan kasvaminen ja trendien muuttuminen viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Kyselyssä olleen varustekaavion vastausten perusteella huomio kiinnittyy muutamiin ns. perustason välineiden ja varusteiden määrään (kuva 7.). Peräti 16 koulusta ilmoittaa hyppyruutujen puuttuvan koulupihasta. Vastauksissa on luultavasti tarkoitettu asfaltoinnin ja siihen maalattujen hyppyruutujen puuttumista, mutta toisaalta tilanne voi olla jollakin koululla myös se, ettei pihassa ole sopivaa paikkaa hyppyruutujen piirtämiselle. Lentopallotelineitä ei taulukon mukaan ole 22 koululla, ja vain neljällä koululla telineet ovat. Osaltaan lentopallotelineiden puuttumista voidaan selittää lentopallon opetuksen ajoittumisella sisäliikuntakaudelle, mutta ulkona olevat lentopallotelineet lisäisivät liikunnan mahdollisuuksia ulkoliikuntakaudella koulupihoilla.

Lisäksi kouluilla olevasta hyvästä maalilukumäärästä huolimatta ne puuttuvat vastausten perusteella viideltä koululta. Osa maalien puuttumisesta johtuu ala- ja yläkoulun yhteiskäytössä olevista kentistä, mutta

osalla yläkouluista ei ole maaleja. Kaksi alakouluista ilmoittaa maalien puuttuvan kentältään. Valaistuksen suhteen on tilanne koulupihoilla suhteellisen hyvä. 20 koulua ilmoittaa valaistuksen olevan riittävä ja kahdeksan ilmoittaa sen olevan riittämätön.

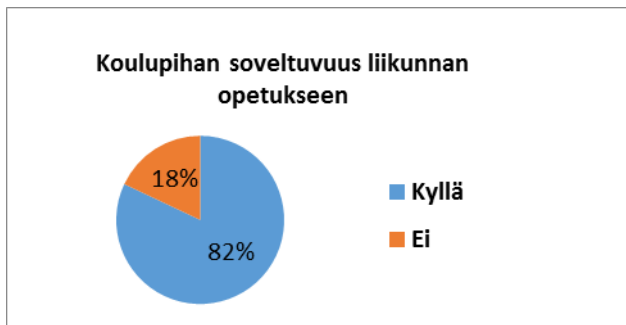
Muiden varusteiden ja välineiden lukumäärät koulupihoilla vaihtelevat. Pieni lukumäärä ei välttämättä tarkoita että mahdollisuus jonkin liikuntamuodon tekemiseen puuttuisi. Esimerkiksi kuularinki ja pituushyppypaikka voivat sijaita koulun lähiympäristössä, kävelymatkan päässä. Tämä tulee ottaa huomioon taulukkoa tarkasteltaessa ja johtopäätöksiä tehtäessä. Samoin on myös huomioitava mahdolliset varusteesta/välineestä jo tehdyt hankintapäätökset.

Vastaajia 28.	On	On%	Ei	Yhteensä
Lasten kiipeily- liikunta- ja kuntoiluvälineet	25	93	2	27
Nuorille ja aikuisille sopivat liikunta- ja kuntoiluvälineet	2	7	24	26
Pelikenttä/kentät	24	92	2	26
Keinut	25	93	2	27
Koripallotelineet	18	67	9	27
Lentopallotelineet	4	15	22	26
Maalit	22	81	5	27
Palloseinä	13	52	12	25
Seikkailuradat	1	4	23	24
Peliareena	9	35	17	26
Skeittipaikat	2	8	22	24
Hyppyruudut	9	36	16	25
Pituushyppypaikka	14	56	11	25
Kuularinki	5	20	20	25
Talviliukumäet	7	29	17	24
Paikka suksille	8	33	16	24
Oleskelualueet	22	85	4	26
Istutukset	13	48	14	27
Riittävä valaistus	20	71	8	28

Kuva 9. Varusteet koulupihoilla (vastaajia 28)

Koulupihoilta löytyy edellä mainittujen varusteiden lisäksi mm. pingispöytiä, penkkejä, pyörätelineitä, katoksia, pieni metsä ja koivikko, kesällä korkeushyppymahdollisuus, hyvä nurmialue, liukumäkiä, hiekkalaatikkoja, karuselleja, Panna-areena (2v2), pesäkeinu, iso tasapainolaite, rekkitankoja roikkumiseen, nuotiopaikka sekä avointa tilaa.

3.3. Koulupihojen soveltuvuus liikunnan opetukseen (kysymykset 7 ja 8)

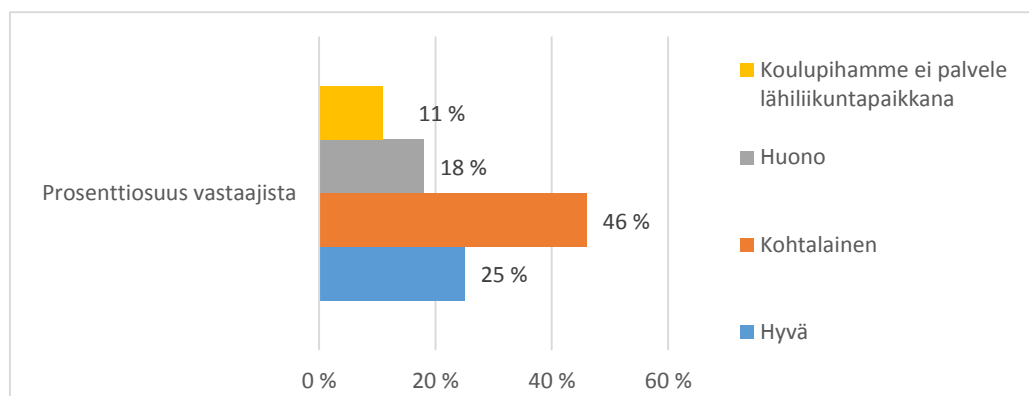
Kuva 10. Soveltuvuus liikunnan opetukseen (vastaajia 28)

Kouluista 23 ilmoittaa pihansa soveltuvan liikunnan opetukseen ja 5 ilmoittaa pihan olevan soveltumaton liikunnan opetukseen. Koulujen yksittäiset vastaukset löytyvät liitteestä 4. Alla ovat niiden koulujen parannusehdotukset koulupihoilleen, jotka ovat vastanneet koulupihansa olevan sopimaton liikunnanopetukseen.

Honkakylän koulun osalta pihan soveltuvuutta liikunnan opetukseen parannettaisiin vastausten perusteella peliareenan hankinnalla, pihan osittaisella asfaltoinnilla sekä vanhan vajan purkamisella ja uuden sijoittamisella parempaan paikkaan. Isokylän koulun vastauksissa parannusta liikunnan opetukseen toisi yleisurheilupaikkojen rakentaminen, vanhojen rekkitankojen uusiminen, pihavalaistuksen lisääminen, nurmialueen säännöllinen leikkuu, kentän tasaaminen, koripallotelineiden hankinta, osittainen asfaltointi pysyviä hyppyruutuja varten, kunnollinen suksien säilytyspaikka, ulko- ja sulkapalloon sekä jääkiekkomaalien uusiminen.

Koulupihan osittainen soveltumattomuus liikunnan opetukseen löytyy Lintuviidan koulun vastauksissa pihan asfaltoinnista ja hyppy- sekä kuulantyöntöpaikan puuttumisesta. Ylistaron yläasteen ja lukion pihan vastataan olevan soveltumaton liikunnan opetukseen sen askeettisuuden vuoksi, mutta pihasuunnitelma on tulossa, samoin kuin uudelle Pruukin Yhtenäiskoululle. Muiden koulujen osalta kysymyksen 8 vastaukset on sisällytetty kohtiin 3.6. ja 3.7.

3.4. Koulupihojen koettu taso lähiliikuntapaikkana ja taso määrittysten mukaan (kysymys 9)

Kuva 11. Koulupihojen koettu taso lähiliikuntapaikkana (vastaajia 28)

Koulupihan tason arviointi lähiliikuntapaikkana osoittautui osittain haastavaksi kysymykseksi. Esimerkiksi Honkakylän koulun vastauksissa koulupihan ei kysymyksessä 7 katsota soveltuvan liikunnanopetukseen,

mutta lähiliikuntapaikkana toimimiseen sen koetaan kuitenkin olevan kohtuullinen. Samoin esimerkiksi Marttilan koulun vastauksissa on ristiriitaa. Koulun vastausten perusteella koulupiha soveltuu liikunnanopetukseen mutta lähiliikuntapaikkana pihan tason koetaan olevan huono.

Koulujen arvio pihansa tasosta lähiliikuntapaikkana osoittaa sen, että koulupihoissa on kehitettävää. Yhteensä lähes kolmannes (29%) vastaajista arvioi koulupihansa tason olevan joko huono tai ettei koulupiha palvele lähiliikuntapaikkana.

Vastaajista 7 eli 25 % arvioi koulupihansa tason olevan hyvä (Halkosaari, Hylläkallio, Jouppi, Kärki, Toukolanpuisto, Törnävä ja Yhteiskoulu). Varustetaso näissä kouluissa vaihtelee lähiliikuntapaikkatyöryhmän asettamien kriteerien mukaan liikunnallisen koulupihan ja lähiliikuntapaikan välillä. Esimerkiksi peliareena löytyy 6 koululta (Hylläkallio, Jouppi, Kärki, Toukolanpuisto, Törnävä ja Yhteiskoulu) ja pienempi Panna-areena 1 koululta (Halkosaari), kun taas eri ikäryhmille sopivia liikunta- ja kuntoilulaitteita löytyy vain kahdelta koululta (Hylläkallio ja Yhteiskoulu). Nämä koulut ovat arvioineet myös koulupihansa varustetason olevan pääosin riittävä ja monipuolinen.

Tasoltaan kohtalainen koulupiha löytyy vastausten mukaan 13 eli 46 % koululta (Alakylä, Alaviitala, Asema, Haapaluoma, Honkakylä, Isokylä, Kihniä, Kirja-Matti, Kitinoja, Kivistö, Koura, Tanelinranta ja Topparla). Varustetaso näillä kouluilla vastaa lähiliikuntapaikkatyöryhmän asettamia liikunnallisen koulupihan kriteerejä. Vastaajien mielestä varusteiden määrää tulisi lisätä tai kentän kuntoa parantaa koulupihan tason parantamiseksi.

Kouluista 5 eli 18 % arvioi pihansa tasoksi huonon (Lintuviita, Lyseo, Marttila, Niemistö ja Valkiavuori). Kaikki nämä koulut ovat myös vastanneet koulujensa pihan vaativan kehittämistä sopiakseen liikunnan opetukseen (esimerkiksi yksittäisten liikuntavarusteiden puuttuminen). Koulupihojen tasomääritysten perusteella nämä pihat luokitellaan myös liikunnallisiksi koulupihoiksi.

Kolme(3) vastaajaa eli 11 % ilmoittaa, ettei koulupiha palvele lähiliikuntapaikkana. Uuden Pruukin Yhtenäiskoulun osalta pihasuunnitelma on kesken, kuten myös Ylistaron yläasteen ja lukion osalta, jonka lähiympäristöstä löytyy liikuntapaikkoja. Keski-Nurmon koulun alueelta puolestaan puuttuu puru-/suunnistusrata/hiihtoladut. Kuntoilu- tai luontoreitiksi voidaan katsoa rakennettujen reittien lisäksi mm. metsäautotiet ja muut kävelyyn soveltuvat polut ja maastot.

Koulu	Hyvä	Kohtalainen	Huono	Koulupihamme ei palvele lähiliikunta-paikkana	Koulupihan taso määritysten mukaan
Alakylä		1			B
Alaviitala		1			C
Asema		1			B
Haapaluoma		1			A1
Halkosaari	1				B
Honkakylä		1			B
Hylykallio	1				C
Isokylä		1			B1
Jouppi	1				C
Keski-Nurmo				1	B1
Kihniä		1			B
Kirja-Matti		1			B
Kitinoja		1			B
Kivistö		1			B → C
Koura		1			B
Kärki	1				B
Lintuviita			1		C
Lyseo			1		B
Marttila			1		B
Niemistö			1		B
Tanelinranta		1			B → C
Topparla		1			B
Toukolanpuisto	1				C
Törnävä	1				C
Pruukin Yhtenäiskoulu				1	B → C
Valkiavuori			1		B → C
Yhteiskoulu	1				C
Ylistaron yläaste ja lukio				1	B → C
Yhteensä 28(100%)	7 (25%)	13 (46%)	5 (18%)	3(11%)	

Kuva 12. Koulupihojen koettu taso ja taso määritysten mukaan

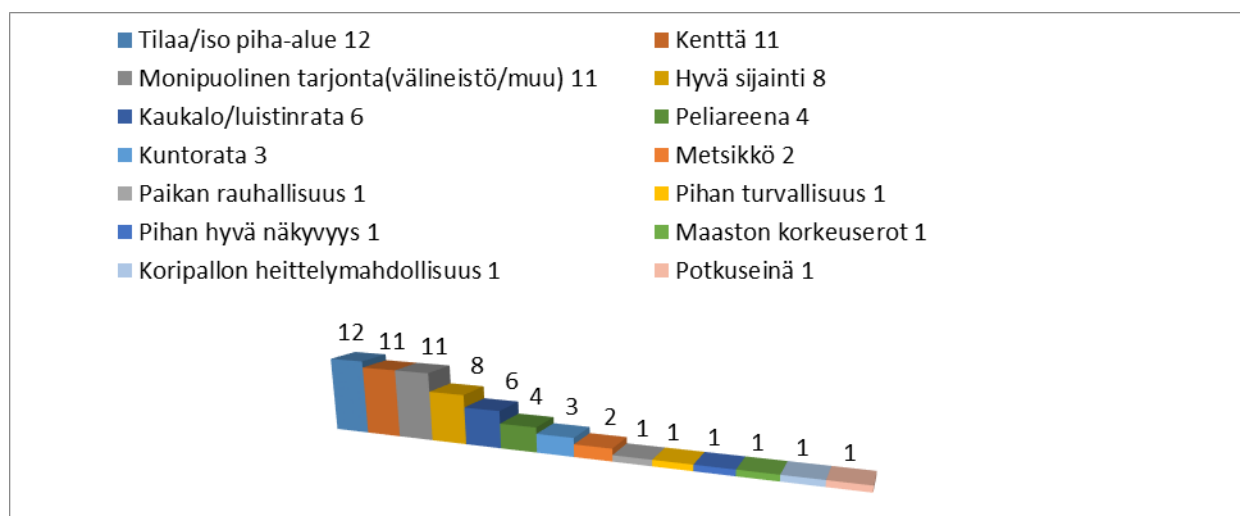
Erityishuomioita:

A1 = varhaiskasvatuskeskus (jossa on alle kouluikäisiä ja koululaisia)

B1 = koululta puuttuu kuntorata tai luontoreitti

B → C = koulupiha tai lähialue on rakentumassa lähiliikuntapaikaksi

3.5. Koulupihojen parhaimmat puolet lähiliikuntapaikkana (kysymys 10)

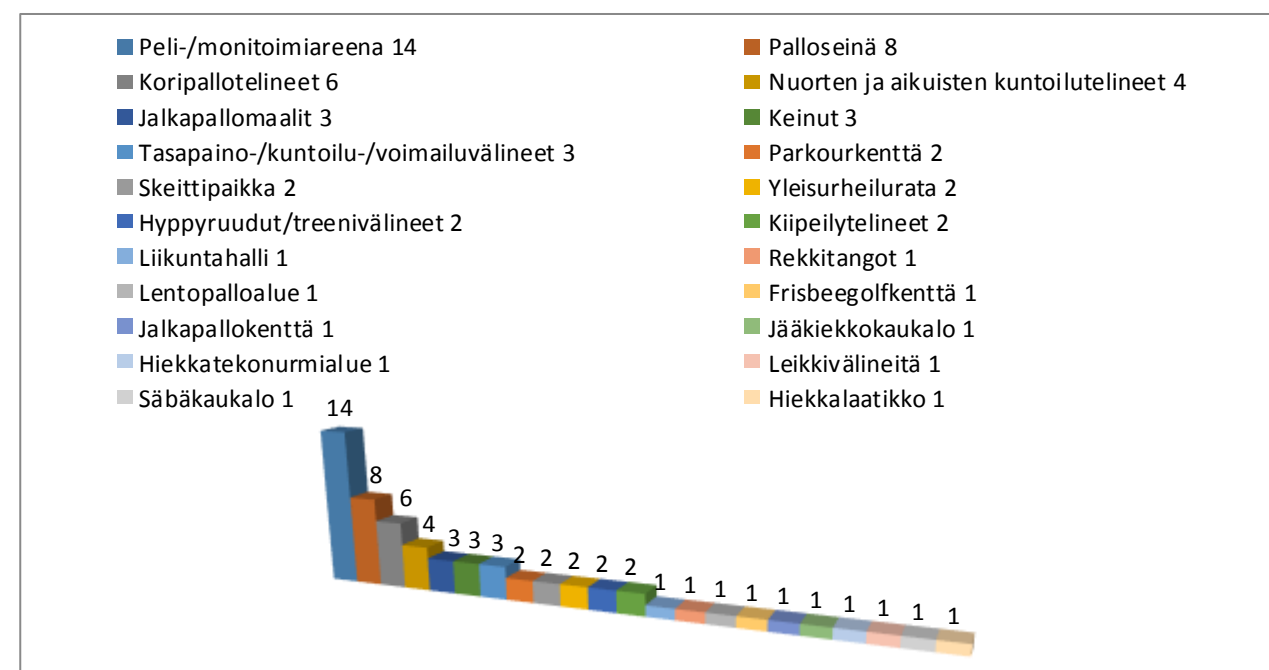

Kuva 13. Koulupihojen parhaita puolia (vastaajia 28)

Koulupihojen parhaimmiksi puoliksi lähes kaikki koulut nimesivät *ison piha-alueen tai kentän*. Myös *piha-alueen monipuolinen tarjonta* (välineistön lisäksi muu esim. pururata) mainittiin useasti. Lisäksi monet vastaajista arvostivat koulupihansa *hyvää sijaintia, kaukaloa tai luistinaluetta, peliareenaa, kuntorataa ja metsikköä*. Muita mainittuja hyviä puolia olivat *paikan rauhallisuus, pihan turvallisuus ja hyvä näkyvyys, maaston korkeuserot, koripallon heittelymahdollisuus ja potkuseinä*.

Vastausten perusteella koulut näyttävät arvostavan eniten isoa piha-aluetta ja kenttää, jotka mahdollistavat monipuolisia ja erilaisia liikuntamuotoja ja joita voidaan käyttää myös välitunnilla ja vapaa-aikana. Talvella koululla oleva kaukalo tai luistinrata osoittautui myös tärkeäksi elementiksi koulupihoilla.

3.6. Tärkeimmät asiat lähiliikuntapaikkana toimimisen parantamiseksi (kysymys 12)

Kuva 14. Tärkeimmät varuste- ja välinetoiveet (vastaajia 28)

Kysymyksessä 12 kouluja pyydettiin laittamaan tärkeysjärjestykseen kolme liikuntavälinettä/tilaratkaisua/asiana, jotka koulujen mielestä parantaisivat koulupihan tasoa lähiliikuntapaikkana toimimisessa. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki koulut.

Varusteiden ja välineiden kolmen tärkeimmän toiveen ykköseksi osoittautui peli-/monitoimiareena. Sen asetti tärkeimmäksi asiaksi 14 koulua (Asema, Halkosaari, Honkakylä, Keski-Nurmo, Kihniä, Kivistö, Marttila, Niemistö, Tanelinranta, Topparla, Toukolanpuisto, Törnävä, Valkiavuori, Ylistaron yläaste ja lukio). Näistä kouluista on peliareena tulossa tällä hetkellä Tanelinrantaan, Toukolanpuistoon ja Valkiavuoreen.

Seuraavaksi eniten toivottiin *palloseiniä* (8 koulua: Alakylä, Hyllykallio, Jouppi, Keski-Nurmo, Kihniä, Kitinoja, Kärki, Topparla) ja *kenttien kunnostamista* (7 koulua: Alaviitala, Asema, Kihniä, Kivistö, Koura, Marttila, Topparla). Osalla kouluista palloseinä on huonokuntoinen ja osa toivoo niitä lisää oppilasmäärään perustuen. Koulujen kentistä/pihoista osa on vastausten perusteella kivisiä, epätasaisia, liian pieniä, eivät ime vettä sateen jälkeen, valaistus on puutteellinen tai piha on muuten vaarallinen (piha on yhteiskäytössä oppilaiden ja koululle ajavien autojen kesken).

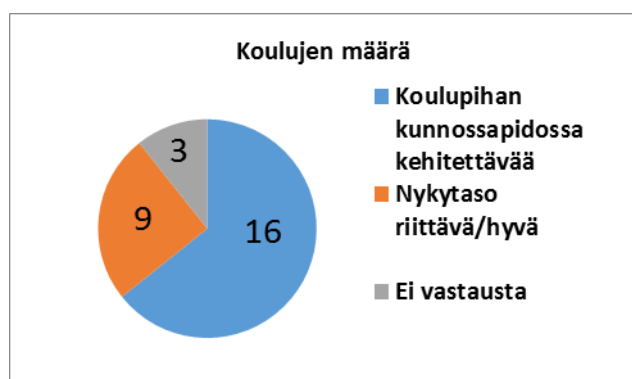
Koripallotelineitä toivottiin kuudessa vastauksessa (Isokylä, Keski-Nurmo, Kirja-Matti, Marttila, Niemistö, Topparla) ja *nuorten ja aikuisten kuntoilutelineitä* neljällä koululla (Alakylä, Alaviitala, Halkosaari ja Törnävä). Koripallotelineiden hankinnassa ja sijoittamisessa tulee ottaa huomioon telineiden sijoittaminen ja pelialusta. Koripallotelineet ovat niitä toivoneista kouluista jo tulossa Kirja-Matin koululle. Nuorten ja aikuisten kuntoilutelineitä on tällä hetkellä vain kahdella koululla (Hyllykallio ja Yhteiskoulu).

Myös muut *pihan varusteet ja välineet* olivat toivottuja: *jalkapallomaalit* ovat toiveissa Joupin, Kihniän ja Kivistön kouluilla, *tasapaino-, kuntoilu- ja voimailuvälineitä* kaivattiin Honkakylän, Lyseon ja Tanelinrannan kouluille. *Keinuja* haluttiin Kirja-Matin, Kouran ja Kärjen kouluille.

Selkeästi eniten toiveita kouluilla on erilaisten pihavarusteiden ja – välineiden hankinnan suhteen. Ne on mainittu lähes jokaisen vastaajan vastauksissa, joko kolmen tärkeimmän toiveen listassa tai toimenpiteenä koulupihan kehittämisessä toimivaksi lähiliikuntapaikaksi. Uuden Pruukin Yhtenäiskoulun osalta pihaa ollaan vasta suunnittelemassa.

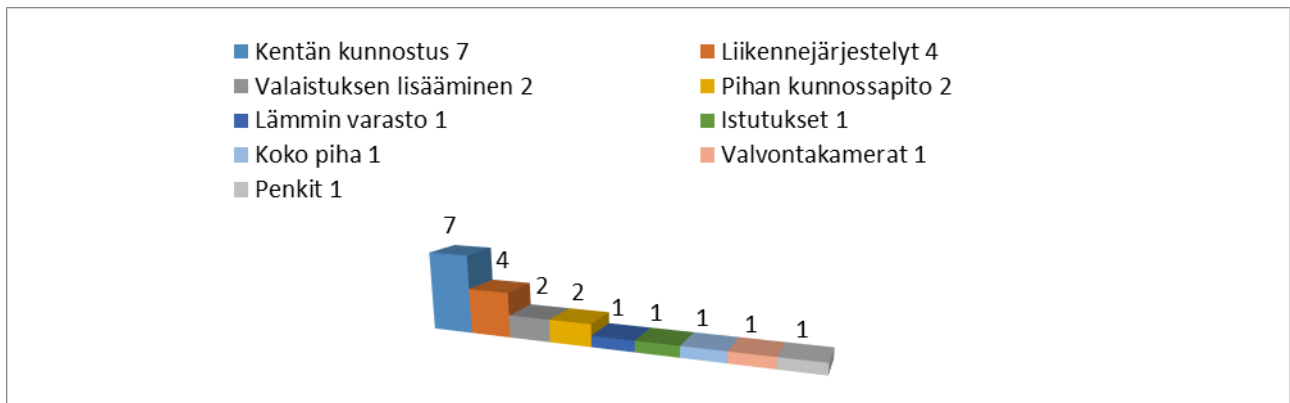
Huomiota kiinnittää Haapaluoman koulun vastausten osalta pihan soveltuvuus nykyisellään vain ihan pienille koululaisille ja hoitolapsille sekä Kitinojan koulun toive saada uusia pihavälineitä myös vanhemmille lapsille(4-6lk). Haapaluoman koulun osalta toiminta lakkautetaan syksyllä 2014, mutta koululla jatkaa toimintaansa Haapaluoman varhaiskasvatuskeskus, jossa mukana alle kouluikäisiä ja kouluikäisiä lapsia.

3.7. Koulupihojen kunnossapitotarpeet ja kehittämiskohteet (kysymykset 11 ja 13)

Koulupihan kunnossapidossa oli kehitettävää kuudentoista (16) koulun mielestä. Kolme (3) kouluista ei vastannut kysymykseen ja kouluista yhdeksän (9) piti nykytasoa riittävänä/hyvinä. Kaksi kouluista esitti kunnossapitoon tyytyväisyytensä lisäksi myös joitakin kehittämistoimenpiteitä. Viereisessä kuviossa nämä koulut on otettu huomioon koulupihan nykytaso riittävä/hyvä – vastanneiden määrässä.

Kuva 15. Koulupihojen koettu kunnossapito (vastaajia 28)

Kuva 16. Koulupihojen kunnossapitotoiveet (vastaajia 28)

Kunnossapidon suhteen kouluilla toivottiin seuraavanlaisia asioita: *kentän kunnostusta* haluttiin seitsemällä koululla (Asema, Isokylä, Kivistö, Koura, Marttila, Niemistö ja Törnävä). Koulupihojen *liikennejärjestelyihin* toivottiin kiinnitettävän huomiota tai tehtävän muutoksia neljällä koululla (Asema, Törnävä, Valkiavuori sekä Ylistaron yläaste ja lukio). Isokylän ja Topparlan kouluilla toivottiin *piha-alueen kunnossapitoa*.

Koulupihojen toimivuutta lähiliikuntapaikkana parannettaisiin koulujen vastausten perusteella hyvin erilaisilla toimenpiteillä eri kouluilla. Pääsääntöisesti toimenpide-ehdotukset ovat samoja joita koulut esittävät kolmen tärkeimmän liikuntavälineen/tilaratkaisun/asian kohdalla (s. 18., kysymys 12.).

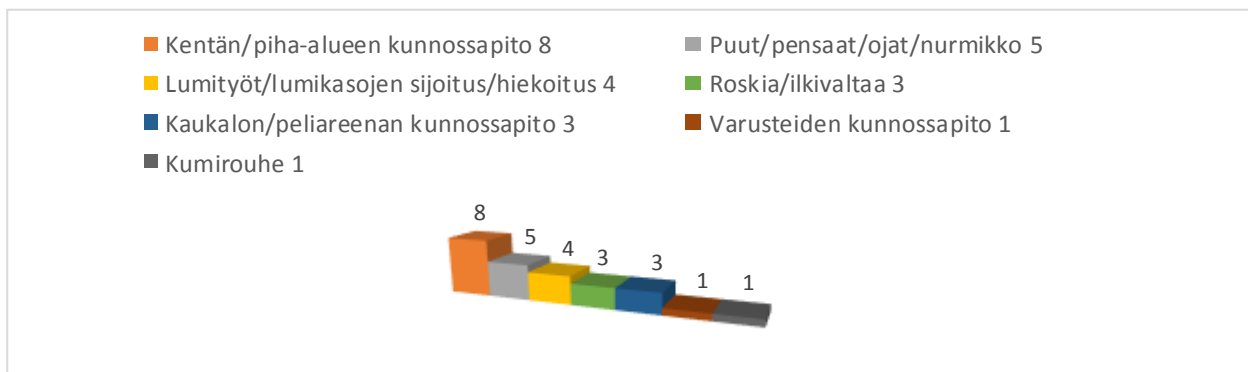
Koulupihojen toimivuuden parantaminen lähiliikuntapaikkana palvelemiseen vaatisi vastausten perusteella ensisijaisesti koulujen kenttien lanaamista tai tasoitusta, uudistamista alustanvaihdoista lähtien tai jopa kenttien laajennuksia. *Kenttien kunnossapitoa* kaipasivat Alaviitalan, Isokylän, Kihniän, Kivistön, Kouran, Lintuviidan, Marttilan, Niemistön ja Toukolanpuiston koulut (9).

Aseman, Kouran, Törnävän ja Valkiavuoren (4) koulut katsovat koulupihojensa tarvitsevan *toimenpiteitä liikennejärjestelyihin*. Kouran ja Törnävän kouluilla on olemassa piha- ja liikennejärjestelysuunnitelma, mutta toteutus puuttuu. Aseman koulu puolestaan ehdottaa liittymän ja parkkipaikkojen siirtoa eri paikkaan vaaratilanteiden välttämiseksi.

Koulupihojen *välineet ja kentät toivotaan pidettävän kunnossa* kolmen(3) koulun vastauksissa (Hyllykallio, Isokylä ja Kärki). Isokylän koulu toivoo jalkapallokentän kunnossapitoa, Hyllykalliolla ja Kärjessä toivotaan yleisesti parempaa huolenpitoa mm. kaukaloista ja muista välineistä.

Marttilan ja Topparlan koulut (2) toivovat pihalleen *asfalttialuetta pihapelejä varten*, ja Isokylän sekä Toukolanpuiston koulut(2) puolestaan *lisää valaistusta* pihailleen.

Muita toimenpide-ehdotuksia olivat *istutukset* (Niemistö), *aidat* (Toukolanpuisto), *vanhan vajan purku ja lämmin varasto tilalle* (Honkakylä) sekä *koko pihan perussuunnitelman laatiminen* (uusi Pruukin Yhtenäiskoulu). Lisäksi ehdotettiin parempia *valvontakameroita* (Valkiavuori) nykyisen tason säilyttämiseksi.

Kuva 17. Koulupihojen kehittämistoimenpiteet (vastaajia 28)

Kyselyssä haluttiin vastauksia myös koulupihojen kunnossapidon kehittämiskohteista (kysymys 13). Koulupihojen kunnossapitoon oltiin kyselyn mukaan tyytyväisiä yhdeksällä koululla (Alakylä, Alaviitala, Asema, Halkosaari, Topparla, Jouppi, Kirja-Matti, Valkiavuori sekä Ylistaron yläaste ja lukio).

Kehittämiskohteita nimesi kolme kunnossapitoon tyytyväistä koulua (Valkiavuori, Jouppi ja Asema). Kolme kouluista ei vastannut kysymykseen (Keski-Nurmo, uusi Pruukin yhtenäiskoulu ja Yhteiskoulu). Haapaluoman koulu esitti kunnossapidossa olevan kehittämistarpeita, mutta ei nimennyt näille mitään kohdetta (Haapaluoman koulun toiminta lakkaa syksyllä 2014 ja aloittaa myöhemmin toimintansa varhaiskasvatuskeskuksena).

Kyselyn vastausten perusteella koulupihoilta löytyy kehittämiskohteita kunnossapidon osalta. *Koulupihojen kehittämiskohteiden ykköseksi osoittautui pelikentän tai piha-alueen kunnossapito*, lähinnä säännöllinen lanoaus/tasaus (Asema, Isokylä, Marttila, Niemistö, Kihniä, Kivistö, Topparla ja Törnävä). Huomiota haluttiin kiinnitettävän myös *puiden, pensaiden* (Koura) *ja ojien hoitoon* (Lintuviita) sekä useammin tehtävään ja huolitellumpaa *nurmikonleikkukseen* (Isokylä ja Topparla).

Kaukalon tai peliarenan kunnossapitoa toivottiin parannettavan/lisättävän Hylykalliolla, Lintuviidalla ja Kourassa. *Roskaamisen lisääntymisestä ja ilkivallan teoista* oltiin huolissaan Hylykallion, Tanelinrannan ja Valkiavuoren kouluilla. Parannusta toivottiin myös *hiekoitukseen* ((Honkakylä), *lumitöiden laatuun* (Honkakylä ja Kitinoja) ja *lumikasojen sijoitteluun* (Lintuviita). *Pihan varusteita* toivottiin *huollettavan ja maalattavan* tarvittaessa aktiivisemmin (Kihniä). Vastauksissa ehdotettiin myös *turvahiekan vaihtoa kumirouheeseen* (Lintuviita).

3.8. Koulupihojen kehittäminen ja yhteistyö muiden osapuolien kanssa (kysymys 14)

Koulujen vanhempainyhdistykset tai kyläseurat ovat olleet mukana rakentamassa tai kehittämässä koulupihaa 20 koululla. Yksi koulu ilmoitti, ettei sillä ole vanhempainyhdistystä (Isokylä) ja kaksi ettei vanhempainyhdistys ole ollut mukana (Jouppi ja Keski-Nurmo). Kolme kouluista ei vastannut kysymykseen (Alaviitala, Seinäjoen Yhteiskoulu ja uusi Pruukin Yhtenäiskoulu). Ylistaron yläaste ja lukio ilmoitti MLL:n olevan aktiivinen yhteistyökumppani.

Vanhempainyhdistykset ja kyläseurat ovat osallistuneet pihojen rakentamiseen ja kehittämiseen mm. hankkimalla rahaa tai ostamalla piha- ja liikuntavälineitä, kunnostaneet ja ylläpitäneet koulupihaa ja niiden varusteita esimerkiksi maalaamalla ja piha-alueita siistimällä. Myös koulupihojen läheisyydessä olevia kuntosaloja on kunnostettu sekä osallistuttu kehittämiseen keskustelun ja mielipiteiden kautta.

Aktiivisesti toimivat vanhempainyhdistykset ja kyläseurat ovat suuri voimavara kouluille ja koulujen kehittämiselle. Ilman niiden toimintaa osalla kouluista saattaisi pihojen, varusteiden ja välineiden sekä lähiympäristön tilanne olla nykyistä huonompi. Ongelmaksi vastausten perusteella osoittautuvat mm.

turvanormit ja vastuukysymykset, joihin perustuen vanhempainyhdistyksillä ei aina ole mahdollisuuksia osallistua haluamassaan määrin esimerkiksi uusien varusteiden asentamiseen tai korjaamiseen. Tilanne on samankaltainen myös valtakunnallisesti (Nuori Suomi; Koulupihojen liikuntaolosuhteet, 2003).

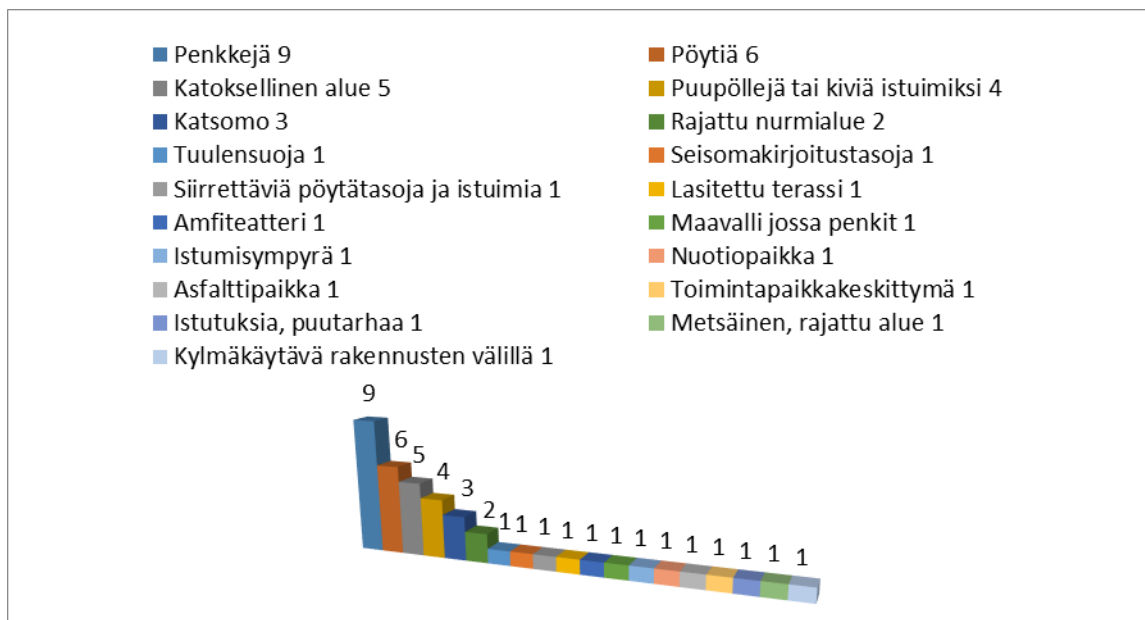
3.9. Ideoita ulkoilmaluokasta ja ulkoilmaoppimisympäristöstä (kysymys 15)

Ulkoilmaluokkaa ei voi määritellä yhdellä ainoalla tavalla. Ulkoilmaluokka on tila tai ympäristö, jossa opetustapahtuma toteutetaan. Se voi olla esimerkiksi koulun kenttä tai pihapiirissä sijaitseva metsikkö. Ulkoilmaoppimisympäristössä opetuksen ei tarvitse tapahtua yhdessä paikassa, vaan luokka voi opetuksen aikana siirtyä tarvittaessa paikasta toiseen. Osittain myös opetettava asia määrittelee kulloinkin ulkona käytettävän tilan. Vain mielikuvitus on rajana kun ulkona tapahtuvaa opetusta suunnitellaan ja toteutetaan.

Kyselyssä pyydettiin vastaajia ideoimaan ulkoilmaluokka-ajatuksia. Vastauksissa mainittiin ulkoilmaluokan olevan vielä vierastermi ja melko uusi asia, mutta ideoita ulkoilmaluokka-ajatus tuotti silti runsaasti.

Ulkoilmaluokan ideoinnin vastauksissa ykkösenä nousi selkeästi esille *penkkien/istuinien ja pöytien sijoittaminen koulurakennuksen lähiympäristöön*. *Katettu tila* mainittiin myös useassa vastauksessa. Vaihtoehtoisia toteuttamistapoja penkeille olivat mm. *istuimet kivistä tai puupölleistä lähimetsikköön tai nurmialueelle, kiinteät penkit maavalliin ja katsomo liikuntapaikkojen viereen*. Myös *istumisympyrä* Nurmon yläasteen tapaan ehdotettiin.

Osa vastaajista oli hienosti huomioinut ideoinnissaan koulun pihan tai lähiympäristön tarjoamat mahdollisuudet ja valmiudet ulkoilmaoppimisympäristön kehittämisessä. Esimerkiksi lähimetsiköt ja pihan korkeuserot antavat ulkoilmaluokan toteutuksille monenlaisia mahdollisuuksia. Mielenkiintoisimpia ideoita olivat *pieni lava katsomoinen, amfiteatteri, ulkoilma-auditorio, kylmäkäytävä eri rakennusten välillä ja nuotiopaikka keskellä kylää*.

Kuva 18. Ulkoilmaluokkaideoita (vastaajia 28)

Kouran koulun mainitsema opetuspuisto koulun pihapiirissä tarjoaa yhden kehittämismahdollisuuden ulkoilmaluokka-ajatuksen kanssa. ulkoilmaluokka-ajatuksen kanssa. Koulujen ulkoilmaluokan tai ulkoilmaoppimisympäristön toteuttamista voidaan ja kannattaa hyödyntää myös yhteistyöllä

vanhempainyhdistysten ja kyläseurojen kanssa. Useimmilla kouluilla on aktiivinen vanhempainyhdistys tai kyläseura, joka osallistuu koulupihan ja lähiympäristön kehittämiseen ja kunnossapitoon jo tällä hetkellä.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

Tämä koulujen lähiliikuntapaikkakoonti antaa tietoa paitsi Seinäjoen kaupungin peruskoulujen pihojen nykyisestä tilasta, myös koulupihojen tarpeista, toiveista ja kehittämiskohteista. Koonti on osoitus hallintokuntien välisestä yhteistyöstä koululiikunnan kehittämisessä ja vapaa-ajalla tapahtuvan liikkumisen lisäämisessä.

Johtopäätöksenä voidaan todeta koulupihojen varustetason olevan tasomäärityksen perusteella kaiken kaikkiaan hyvä, sillä vain yhdellä koululla taso jää perustason koulupihaksi (Haapaluoman koulu, joka muuttuu varhaiskasvatuskeskukseksi syksyllä 2014). Kaikki muut koulupihat täyttävät liikunnallisen koulupihan tai lähiliikuntapaikkakriteerit. Hyvän tasomäärityksen lisäksi ovat vastaajat löytäneet niistä myös kehitettävää.

Kyselyn koonnin perusteella koulupihojen suurimmat toiveet ja kehittämistarpeet ovat kunnossapidossa ja välineiden/varusteiden lisäämisessä. Toiveita on perusteltu mm. oppilasmäärillä ja nykyisten välineiden soveltuvuudella vain tietyille ikäryhmälle. Lähiliikuntapaikkarakentamisessa tulisi kiinnittää huomiota alueellisuuteen ja eri-ikäiset käyttäjäryhmät myös välineiden osalta. Koulujen kenttien ja piha-alueiden hyvä hoito sekä kunnossapito ovat tämän kyselyn perusteella kouluille tärkein asia lähiliikuntapaikkana toimimisessa, vietetäänhän iso osa koulupäivästä koulupihan alueella välitunneilla ja ulkona liikuntatunneilla. Koulujen kentät ja pihat ovat kovassa käytössä myös vapaa-ajalla.

Lähiliikuntapaikkarakentaminen nivoutuu luontevasti koulujen rakentamis- ja peruskorjaushankkeiden yhteyteen. Tämä tulisi huomioida myös syntyvien uusien varhaiskasvatuskeskusten osalta. Lähiliikuntapaikkasuunnittelu osana rakentamis- ja peruskorjaushankkeita on kokonaisvaltaista ja kustannustehokkaampaa aluesuunnittelua. Erilaiset toimintamallivaihtoehdot tulisi ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa. Esimerkiksi peruskorjauksen yhteydessä tehtävä maansiirto, jolla luodaan pieniä kumpareita koulun pihaan, luo mahdollisuuksia niin ympärivuotiselle ulkoilmaluokalle kuin talviselle hiihtomaalle.

Vuosittain varataan sivistyskeskuksen hallinnon talousarvioon määräraha koulupihan välineiden korjaus- ja uusimistarpeita varten. Esitykset ja tarpeet kootaan yhteen jota ydintyöryhmässä käsitellään.

Tätä työtä koottaessa esiin tuli miten merkittävä painoarvon koulut antavat peliareenoille. Peliareenat ovat innostavia tiloja mutta niissä voi kerrallaan olla rajallinen määrä liikkujia ja hankintakustannus on korkea. Koulupihoissa on hyvä harkita hankittavaksi myös muita välineitä ja toimintapisteitä.

4.1. Työryhmän toimintasuositukset korjaus- ja kehittämistoimenpiteisiin

Työryhmässä on laadittu kouluille toimintasuositus koulupihojen ja lähiliikuntapaikan korjaus- ja kehittämistoimenpiteisiin. Toimintasuosituksen tarkoituksena on selkiyttää yhteydenottoa oikeaan tahoon koulupihan tai lähiliikuntapaikan ongelmatilanteissa. Suositus on suuntaa-antava ja sitä voidaan tarvittaessa täydentää tai muuttaa.

Toimintasuositus lähiliikuntapaikan korjaus- ja kehittämistoimenpiteisiin

Yhteys tilapalveluihin kun kyseessä on:

- rahoitustoiveet koskien koulupihaa
- pihasuunnittelu koskien pysäköintiä, auto-, pyörä-, jalankulkuliikennettä ja kuljetuksia
- pihan rakentaminen koskien pinta- ja maarakenteita, esimerkiksi pelikentät
- aitoihin ja muihin kiinteistörakenteisiin liittyvät vauriot ja toiveet
- valaistuksen suunnittelu ja rakentaminen
- leikkivälineiden siirto ja asentaminen, kunnostaminen yhteistyössä puistotoimen kanssa
- tilapalveluihin voi ottaa yhteyttä tilapalvelut.toimisto@seinajoki.fi
- akuuteissa korjaustarpeissa ilmoitukset Aaltonetissä → yhteiset palvelut → tilapalvelut → vikailmoitus palvelupyyntö

Yhteys puistotoimeen kun kyseessä on:

- koulupihojen ja lähiympäristön kokonaissuunnittelu (esim. kasvillisuuden sijoittelu)
- leikkivälineiden kunnostaminen, kunnostaminen yhteistyössä tilapalveluiden kanssa
- leikkivälineiden akuutit rikkoutumiset tai muut niiden turvallisuuteen vaikuttavat vauriot ilmoitetaan suoraan puistotoimelle, lisäksi raportointi tilapalveluiden vikajärjestelmään → kts. tilapalvelut edellä
- puistotoimeen voi ottaa yhteyttä p. 06 416 2512

Yhteys liikuntapalveluihin kun kyseessä on:

- uusi tai uudistettava hanke käsittäen koko lähiliikuntapaikkaa tai hankintakustannus on niin suuri että se vaatii talousarviovarausta sekä laajemmin suunnitelmaa lähiliikuntapaikaksi ja hankerahoitusta
- liikuntasuorituspaikkojen kunnostustoimenpide, esim. jääalueet, pituushyppypaikat jne.
- liikuntatoimistoon voi ottaa yhteyttä p. 06 416 2146 tai sähköpostilla liikunta@seinajoki.fi.

4.2. Työryhmän suositukset koulujen ulkoilmaluokan/ulkonaoppimisympäristön kehittämiseen

Asiassa edetään yhteistyössä koulujen vanhempaintoimikuntien ja koulujen ehdotusten pohjalta. Luvun 3.9. näkökulmat sisältävät hyvän lähtökohdan asialle.

Lähteet:

Koulupihojen liikuntaolosuhteet: valtakunnallinen tutkimus(2003). Nuori Suomi ry:n julkaisusarja 2004:1

Lähiliikuntaolosuhteiden kartoitus – Herttoniemen peruspiiri/Helsinki: Nuori Suomi ry, 2009

Lähiliikuntapakki 12/2011: Helsingin kaupungin liikuntavirasto

Seinäjoen liikuntastrategia(2013)

Kansikuva: <http://lahiliikuntapaikat.fi/lahiliikuntapaikat/ylakoulupihat>